

**UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „MAŽEIKIŲ ŠILUMOS TINKLAI“
ANTIKORUPCIJOS KOMISIJA**

**UŽDAROSIOS AKCINĖS BENDROVĖS „MAŽEIKIŲ ŠILUMOS TINKLAI“
DARBUOTOJŲ TOLERANCIJOS KORUPCIJAI NUSTATYMO TYRIMO ATASKAITA**

2024 m. sausio 12 d.
Mažeikiai

Siekiant įgyvendinti Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo 5 straipsnio nuostatas, 2023 m. gruodžio 1-15 dienomis buvo vykdoma uždarnosios akcinės bendrovės „Mažeikių šilumos tinklai“ (toliau – Bendrovė) darbuotojų tolerancijos korupcijai nustatymo tyrimas, anonimiškai apklausiant darbuotojus.

Tyrimo tikslas - nustatyti Bendrovės darbuotojų patirtis ir santykį su korupcinio pobūdžio apraiškomis, įvertinti, ar Bendrovėje imamasi pakankamai prevencinių priemonių kuriant ir įgyvendinant korupcijai atsparią aplinką, stebėti darbuotojų elgsenos ir sąmoningumo bei atsparumo korupcijai pokytį bei vertinti vykdomų korupcijos prevencijos priemonių efektyvumą.

Tyrimą atliko - Bendrovės Antikorupcijos komisija.

Tyrimo metodas – kiekybinė Bendrovės darbuotojų anoniminė apklausa. Elektroniniu paštu Bendrovės darbuotojams (toliau – respondentams) išsiųsta nuoroda į anoniminę apklausos anketą. Anketą sudarė 21 klausimas, iš jų: 2 klausimai susiję su informacija apie apklausoje dalyvavusius darbuotojus; 4 klausimai skirtai įvertinti apklausoje dalyvavusių darbuotojų korupcijos žinias ir patirtį; 4 klausimai skirti įvertinti darbuotojų požiūrį į pažeidimus ir pranešimą apie juos; 4 klausimai skirti įvertinti darbuotojų žinias apie interesų konfliktus ir dovanas; 3 klausimai skirti įvertinti darbuotojų žinias apie Bendrovėje vykdomas korupcijos prevencijos priemones; 3 klausimai skirti įvertinti darbuotojų požiūriui į Bendrovės aplinką; 1 atviras klausimas, skirtas pateikti pasiūlymus.

Atlikus tyrimą nustatyta, kad anoniminė anketa buvo pateikta 73 respondentams, iš viso anoniminę anketą peržiūrėjo 61 respondentas, užpildė 22 respondentai.

I. INFORMACIJA APIE RESPONDENTUS, AKTYVUMAS

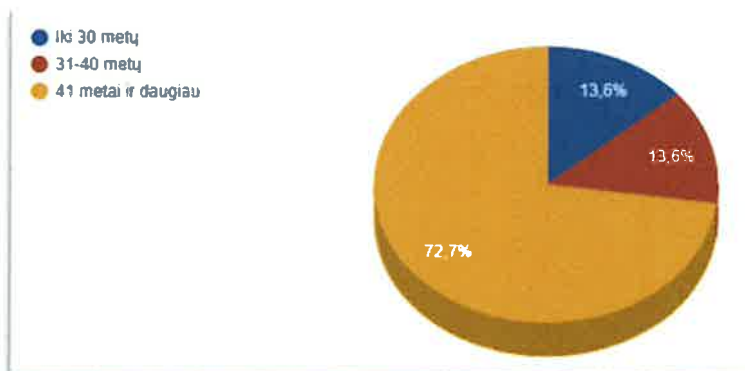
Anoniminė anketa buvo pateikta 73 darbuotojams. Nepaisant to, kad anketa buvo anoniminė ją užpildė tik 22 respondentai, t.y. 30 proc. apklaustųjų, nors peržiūrėjo 61 darbuotojas, tačiau atsakymų nepateikė.

TYRIMŲ REZULTATAI:

Respondentų amžius:

- 72,7 proc. - respondentų amžius daugiau nei 41 metai;
- 13,6 proc. – respondentų amžius nuo 31 - 40 metų;
- 13,6 proc. - respondentų amžius nuo iki 30 metų;

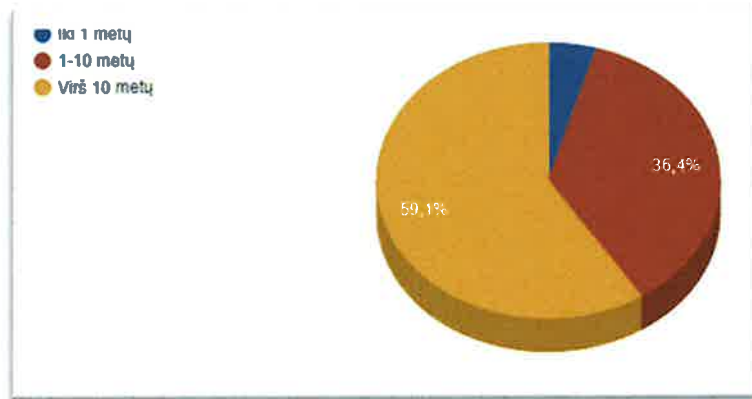
1 paveikslėlis. Respondentų amžius



Respondentų darbo stažas įmonėje:

- 59,1 proc. – virš 10 metų;
- 36,4 proc. – nuo 1 -10 metų;
- 4,5 proc. – iki 1 metų;

2 paveikslėlis. Respondentų darbo stažas Bendrovėje



IŠVADA: 72,7 proc. - respondentų amžius daugiau nei 41 metai, o 59,1 proc. darbuotojų darbo stažas Bendrovėje – virš 10 metų;

II. BENDROVĖS DARBUOTOJŲ KORUPCIJOS SUVOKIMAS IR TOLERANCIJA KORUPCIJAI

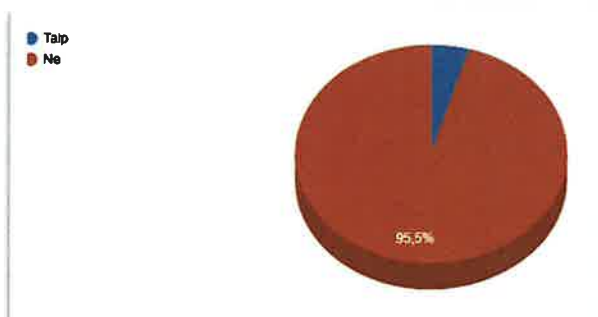
Tyrimo metu siekta nustatyti respondentų korupcijos suvokimo ir tolerancijos lygį. Respondentams suteikta galimybė anonimiškai pateikti informaciją apie korupcijos apraiškas, susijusias su korupcinio pobūdžio teisės pažeidimais.

Šioje srityje aptariami klausimai:

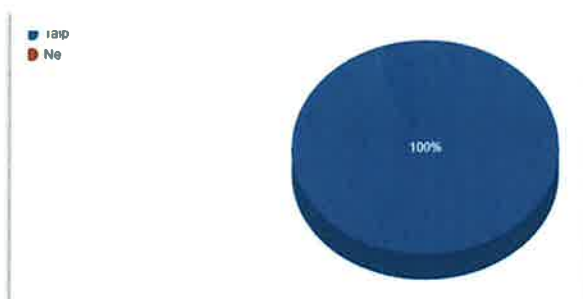
1. Ar esate per paskutinius 3 metus davę kyši?
2. Ar Jums yra žinoma, kas yra korupcija?
3. Ar yra buvę situacijų, kuomet Jums vykdant pavestas funkcijas buvo siūloma atsidėkoti ar bandoma kitaip paveikti?
4. Kaip manote, ar Bendrovėje yra toleruojama korupcija?

TYRIMŲ REZULTATAI:

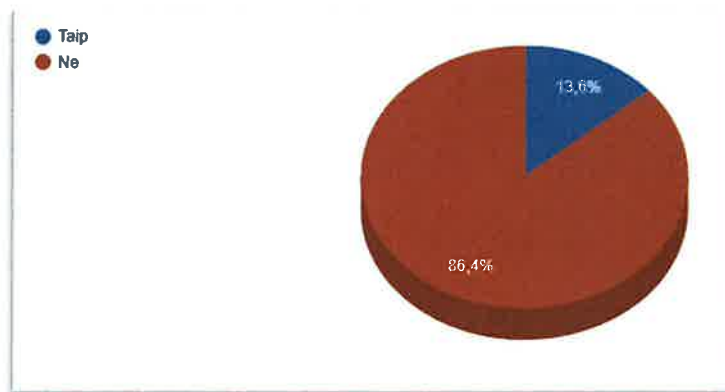
3 paveikslėlis. Ar esate per paskutinius 3 metus davę kyši?



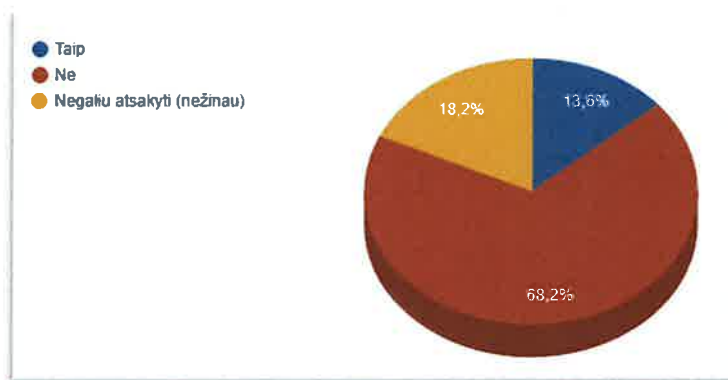
4 paveikslėlis. Ar Jums yra žinoma, kas yra korupcija?



5 paveikslėlis. Ar yra buvę situacijų, kuomet Jums vykdant pavestas funkcijas buvo siūloma atsidėkoti ar bandoma kitaip paveikti?



6 paveikslėlis. Kaip manote, ar Bendrovėje yra toleruojama korupcija?



IŠVADA. Iš apklausos rezultatų matyti, kad tik 4,5 proc. respondentų per paskutinius 3 metus yra davę kyšį. Visiems respondentams yra žinoma, kas yra korupcija. Tik 13,6 proc. respondentų yra buvę situacijų, kuomet jiems vykdant pavestas funkcijas buvo siūloma atsidėkoti ar bandoma kitaip paveikti. Į klausimą „kaip manote, ar Bendrovėje yra toleruojama korupcija?“ 68,20 proc. apklaustųjų nurodė, kad „Ne“, 13,6 proc. nurodė, kad, visgi, korupcija Bendrovėje toleruojama, o 18,2 proc. į klausimą negalėjo atsakyti.

Atsižvelgiant į respondentų pateiktus atsakymus, darytina išvada, kad darbuotojų žinios apie korupciją yra pakankamos, darbuotojai geba ją atpažinti, tačiau išlieka rizika susidurti su korupcijos apraiškomis. Tik nedidelis procentas darbuotojų (4,5 proc.), iš visų apklaustųjų, yra patys davę kyšį. Tai reiškia, kad darbuotojai yra sąmoningesni ir patys sąmoningai nedalyvauja korupcijos veikloje.

III. PRANEŠIMAI APIE PAŽEIDIMUS

Vidinio informavimo kanalo veikimą reglamentuoja Lietuvos Respublikos pranešėjų apsaugos įstatymas, UAB „Mažeikių šilumos tinklai“ vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo administravimo tvarkos aprašas, patvirtintas Bendrovės 2023-11-07 generalinio direktoriaus įsakymu Nr. V-52 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Mažeikių šilumos tinklai“ vidinio informacijos apie pažeidimus teikimo kanalo administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Bendrovėje paskirtas kompetentingas subjektas. Asmuo informaciją apie pažeidimą gali pateikti Bendrovėje veikiančiu vidiniu informacijos teikimo kanalu: tiesiogiai atvykęs į Bendrovę, atsiųsdamas pranešimą elektroniniu paštu pranesk@mst.lt

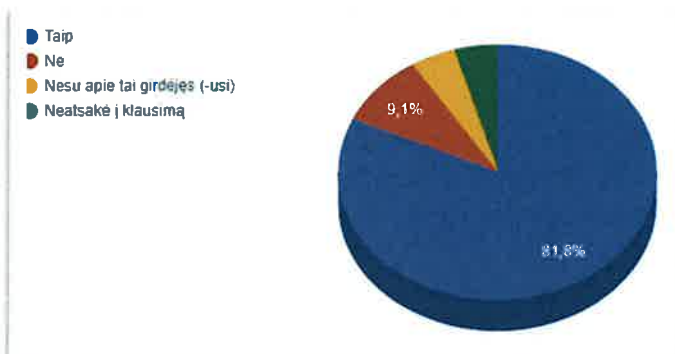
Šioje srityje aptariami klausimai:

1. Ar žinote, kokiū būdu Bendrovės viduje galite pranešti apie pastebėtus pažeidimus (el. paštu, užpildant formą, tiesiogiai atsakingam asmeniui)?
2. Ar pastebėjęs (-usi) korupciją darbe apie tai praneštumėte?
3. Nurodykite priežastį, dėl kurios nepraneštumėte?

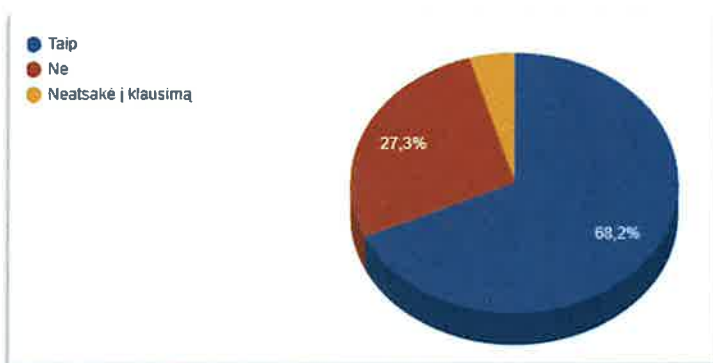
4. Ar sutinkate su teiginiu: „pranešus apie korupciją įstaigoje, kurioje dirbu, būtų užtikrinamas pranešėjo konfidencialumas“?

TYRIMŲ REZULTATAI:

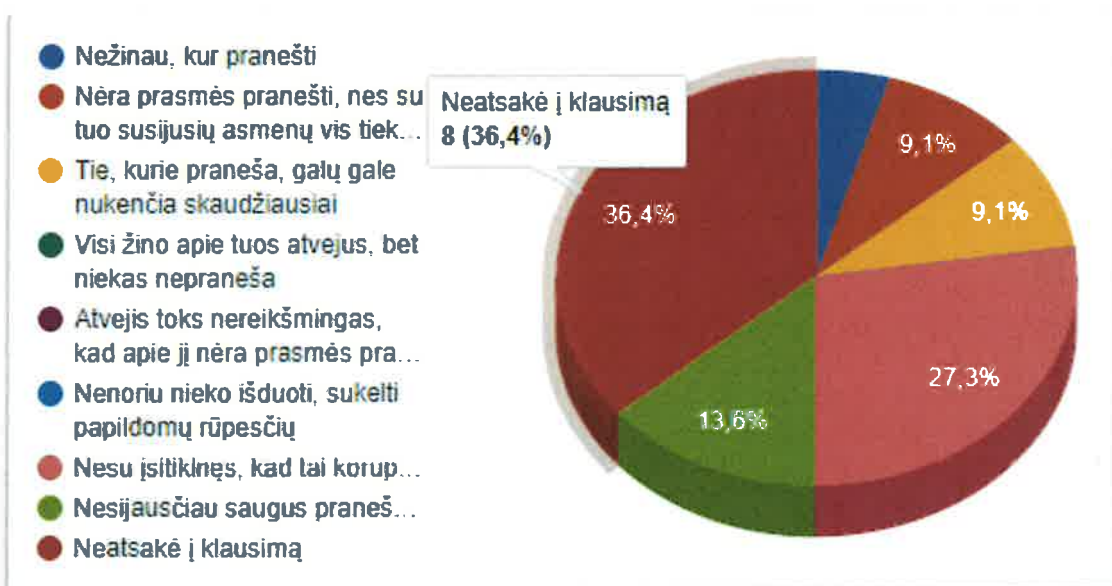
7 paveikslėlis. Ar žinote, koku būdu Bendrovės viduje galite pranešti apie pastebėtus pažeidimus (el. paštu, užpildant formą, tiesiogiai atsakingam asmeniui)?



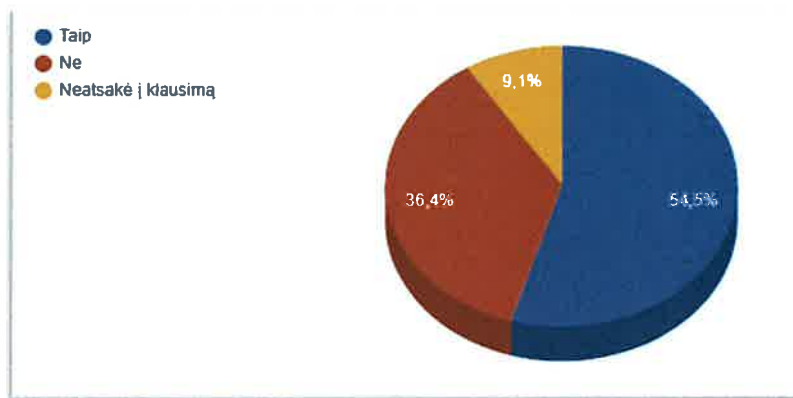
8 paveikslėlis. Ar pastebėjęs (-usi) korupciją darbe apie tai praneštumėte?



9 paveikslėlis. Nurodykite priežastį, dėl kurios nepraneštumėte?



10 paveikslėlis. Ar sutinkate su teiginiu: „pranešus apie korupciją įstaigoje, kurioje dirbu, būtų užtikrinamas pranešėjo konfidencialumas“?



IŠVADA. Iš apklausos rezultatų matyti, kad didžioji dauguma darbuotojų (81,8 proc.) žino, koku būdu Bendrovės viduje galima pranešti apie pažeidimus. 68,2 proc. respondentų praneštų apie korupciją darbe, o 27,3 proc. – ne. Pagrindinės nurodytos nepranešimo apie korupciją priežastys: nesu įsitikinęs, kad tai korupcija (27,3 proc.), nesijaučia saugus pranešdamas (13,6 proc.). 54,5 proc. apklaustųjų sutiko, kad pranešus apie korupciją Bendrovėje būtų užtikrinamas pranešėjo konfidencialumas. Tačiau 36,4 proc. su šiuo teiginiu nesutiko.

Planuojant tikslines korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones, didesnis dėmesys turėtų būti skiriamas ne teoriniams, o praktiniams užsiėmimas padedantiems atpažinti korupcijos apraiškas. Būtina ugdyti darbuotojų pasitikėjimą už korupcijos prevenciją Bendrovėje atsakingais asmenimis bei vidiniu informacijos apie pažeidimus teikimo kanalu.

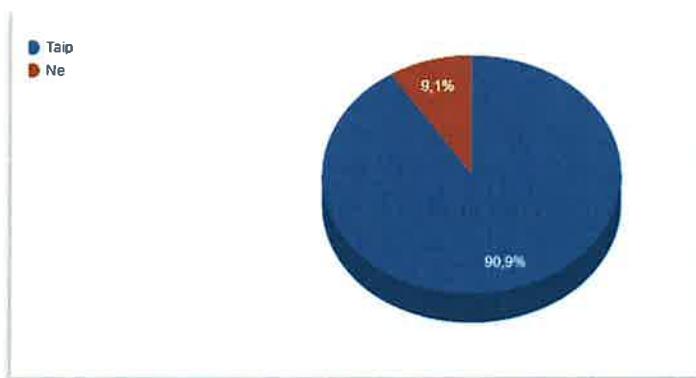
IV.INTERESŲ KONFLIKTAI IR DOVANŲ POLITIKA

Šioje srityje aptariami klausimai:

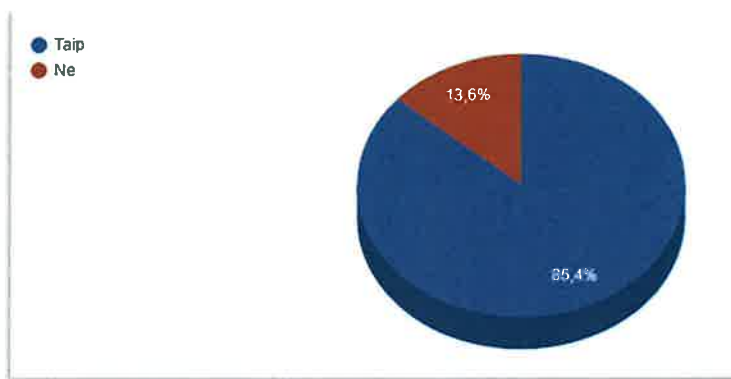
1. Ar buvote informuotas apie tai, kad pagal užimamas pareigas privalote pateikti privačių interesų deklaraciją?
2. Ar Jums aišku, kokia tvarka reikėtų nusišalinti nuo sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros esant interesų konfliktui?
3. Ar Jums yra žinoma, kokios dovanos pagal Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymą yra leidžiamos Bendrovės darbuotojams?
4. Ar Jums yra žinoma, kaip reikėtų elgtis gavus dovaną ar paslaugą (pinigus, daiktus, produktus ir pan.) iš klientų, verslo ar kitų įstaigų atstovų, kurias pagal Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymą priimti negalite?

TYRIMŲ REZULTATAI:

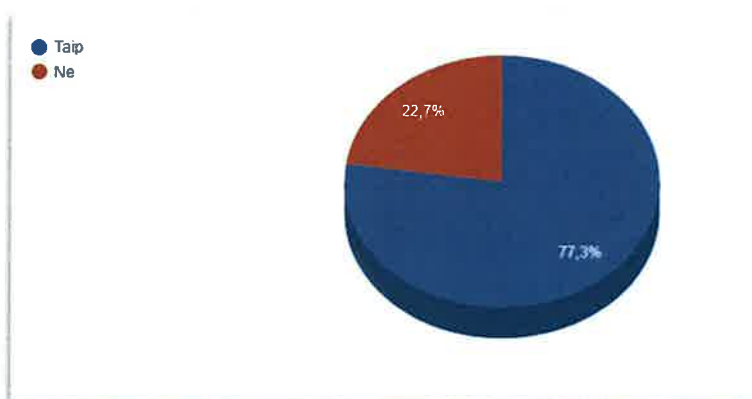
11 paveikslėlis. Ar buvote informuotas apie tai, kad pagal užimamas pareigas privalote pateikti privačių interesų deklaraciją?



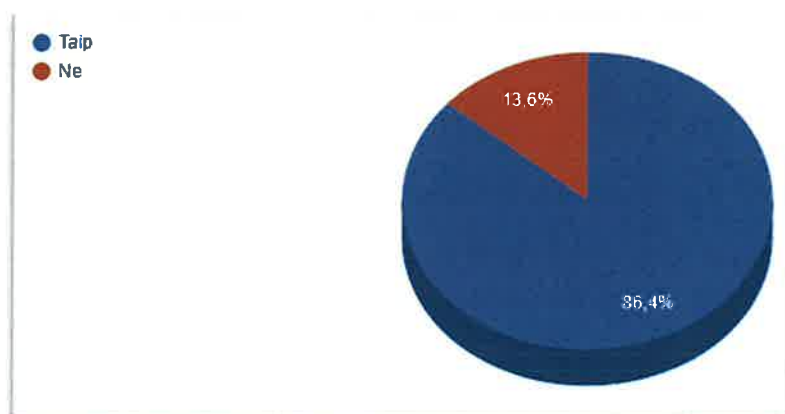
12 paveikslėlis. Ar Jums aišku, kokia tvarka reikėtų nusišalinti nuo sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros esant interesų konfliktui?



13 paveikslėlis. Ar Jums yra žinoma, kokios dovanos pagal Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymą yra leidžiamos Bendrovės darbuotojams?



14 paveikslėlis. Ar Jums yra žinoma, kaip reikėtų elgtis gavus dovaną ar paslaugą (pinigus, daiktus, produktus ir pan.) iš klientų, verslo ar kitų įstaigų atstovų, kurias pagal Viešųjų ir privačių interesų deklaravimo įstatymą priimti negalite?



IŠVADA. Iš apklausos rezultatų matyti, kad didžioji dauguma darbuotojų (90,9 proc.) buvo informuoti, kad pagal užimamas pareigas privalo pateikti privačių interesų deklaraciją. 86,4 proc. respondentų aišku, kokia tvarka reikėtų nusišalinti nuo sprendimo rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros esant interesų konfliktui, 13,6 proc. – darbuotojų nusišalinimo tvarka neaiški. 77,3 proc. darbuotojų – žinoma, kokios dovanos yra leidžiamos, 84,6 proc. – žinoma, kaip elgtis gavus dovaną ar paslaugą, kurios priimti pagal įstatymą negalima, tačiau, visgi, 22,7 proc. respondentų nežinojo, kokios dovanos yra leidžiamos ir kaip reikia elgtis jas gavus (13,6 proc.).

Apibendrinus gautus rezultatus, darytina išvada, kad Bendrovėje didelis dėmesys turėtų būti skiriamas nuolat šviečiant Bendrovės darbuotojus apie nusišalinimo atvejus, aiškinant, kokia nusišalinimo tvarka, dovanų politikai.

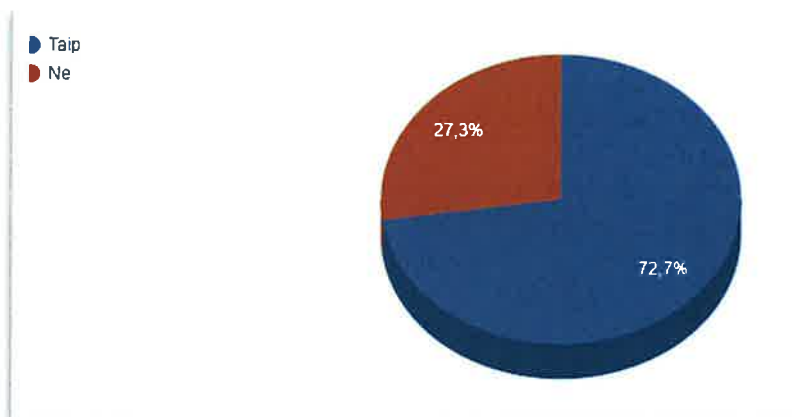
V. ANTIKORUPCINIO SĄMONINGUMO DIDINIMAS

Šioje srityje aptariami klausimai:

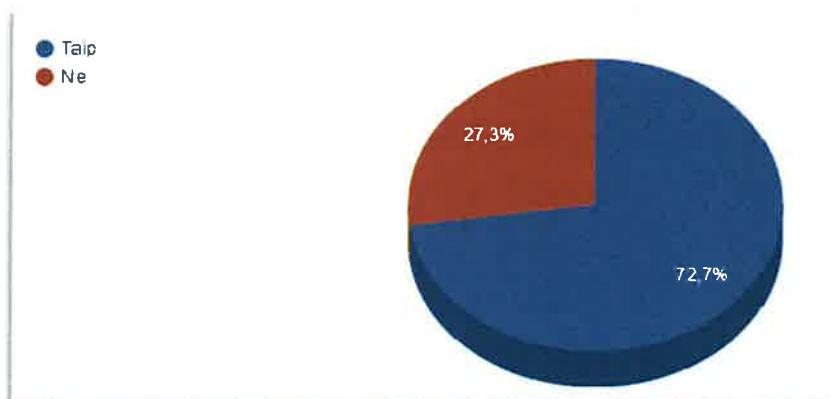
1. Ar girdėjote apie Bendrovėje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones?
2. Ar Jūs per pastaruosius trejus metus esate dalyvavę antikorpuciniuose mokymuose?
3. Ar Jums yra žinoma, kuris darbuotojas yra atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Bendrovėje?

TYRIMŲ REZULTATAI:

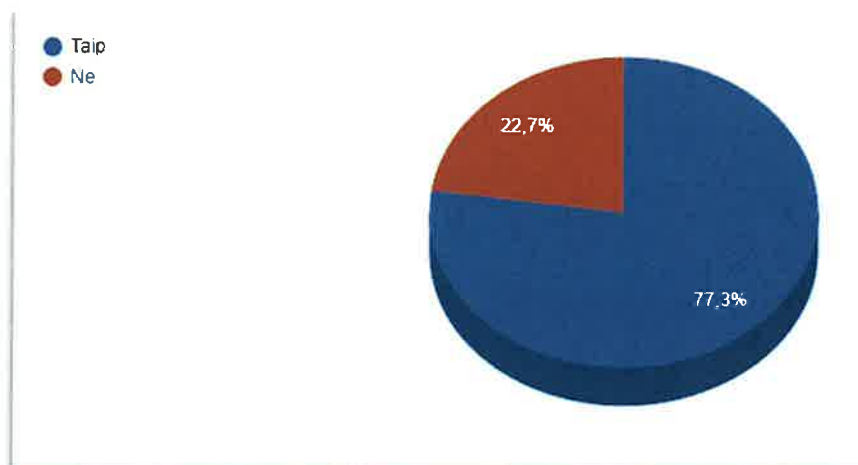
15 paveikslėlis. Ar girdėjote apie Bendrovėje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones?



16 paveikslėlis. Ar Jūs per pastaruosius trejus metus esate dalyvavę antikorpuciniuose mokymuose?



17 paveikslėlis. Ar Jums yra žinoma, kuris darbuotojas yra atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą Bendrovėje?



IŠVADA. Didžioji dauguma respondentų atsakė, kad žino, kuris darbuotojas Bendrovėje yra atsakingas už korupcijai atsparios aplinkos kūrimą (77,3 proc.). 72,7 proc. respondentų žino apie Bendrovėje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones, nėra apie tai girdėję 27,3 proc. 72,7 proc. yra dalyvavę antikorupciniuose mokymuose per pastaruosius trejus metus, 27,3 proc. atsakė, jog nėra.

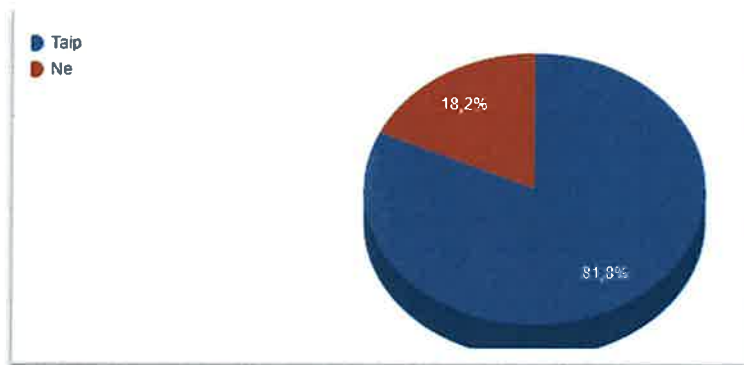
VI. BENDROVĖS VEIKLA

Šioje srityje aptariami klausimai:

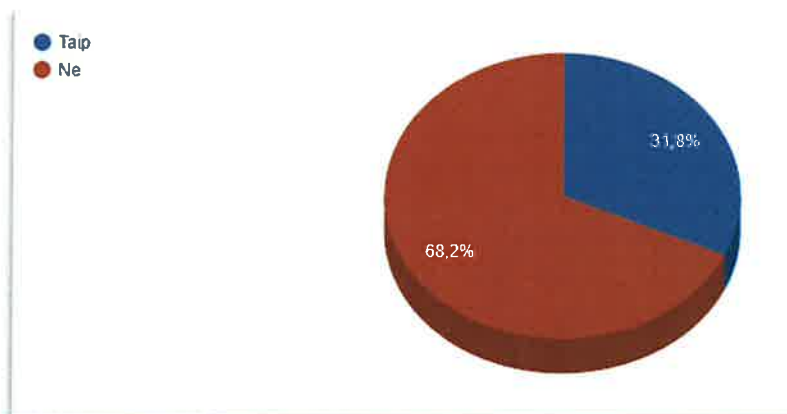
1. Kaip manote, ar Bendrovėje veiklos procesai yra organizuojami skaidriai?
2. Ar Bendrovėje esate pastebėję nepotizmo (artimieji), kronizmo (draugai) ar klientelizmo (partinio protegavimo) atvejų (pvz., įdarbinant, skiriant aukštesnius atlygius darbuotojams, susijusiems giminystės, politiniais ar artimos draugystės ryšiais)?
3. Ar informuotumėte aukštesnio lygmens vadovą, jeigu Jūsų tiesioginio vadovo sprendimas ar pavedimas prieštarautų teisės aktams?

TYRIMŲ REZULTATAI:

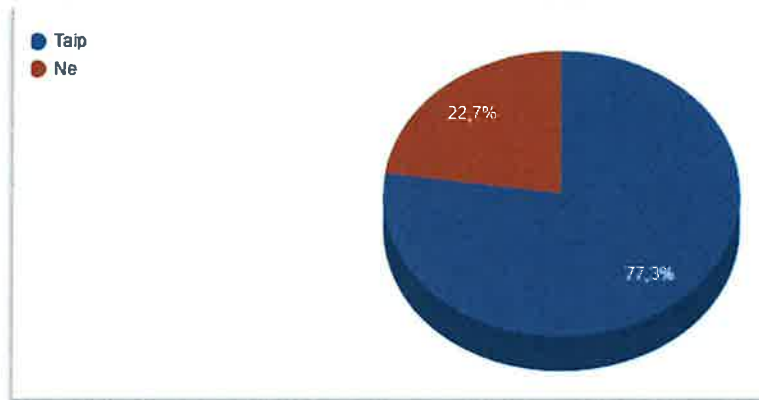
18 paveikslėlis. Kaip manote, ar Bendrovėje veiklos procesai yra organizuojami skaidriai?



19 paveikslėlis. Ar Bendrovėje esate pastebėję nepotizmo (artimieji), kronizmo (draugai) ar klientelizmo (partinio protegavimo) atvejų (pvz., įdarbinant, skiriant aukštesnius atlygius darbuotojams, susijusiems giminystės, politiniais ar artimos draugystės ryšiais)?



20 paveikslėlis. Ar informuotumėte aukštesnio lygmens vadovą, jeigu Jūsų tiesioginio vadovo sprendimas ar pavidimas prieštarautų teisės aktams?



IŠVADA. Iš apklausos rezultatų matyti, kad didžiosios daugumos darbuotojų nuomone (81,8 proc.) Bendrovėje veiklos procesai yra organizuojami skaidžiai, priešingai manė 18,2 proc. respondentų. 68,2 proc. respondentų atsakė, kad nėra pastebėję nepotizmo, kronizmo ir klientelizmo atvejų, priešingai manė – 31,8 proc. respondentų.

Reikėtų pabrėžti, kad 77,3 proc. respondentų informuotų aukštesnio lygmens vadovą, jeigu tiesioginio vadovo sprendimas ar pavidimas prieštarautų teisės aktams, tai rodo aukštą korupcijos netoleravimo indeksą.

VII. PASIŪLYMAI

1. Jūsų pasiūlymai bei pastabos dėl korupcijos prevencijos vykdymo Bendrovėje?

GAUTI PASIŪLYMAI:

Darbuotojus turėtų apklausti iš kito miesto nepriklausomas asmuo, tada darbuotojai atsivertų.

Manau Bendrovėje pakankamai aktyviai vykdoma korupcijos prevencija

IŠVADA. Gauti tik 2 pasiūlymai. Nepaisant to, kad apklausa buvo vykdoma anoniminė, matyti, kad darbuotojas apklausa nepasitiki ir mano, kad darbuotojai atsivertų tik tada, kai apklausą vykdytų kito miesto nepriklausomas asmuo. Kitas respondentas išreiškė priešingą nuomonę, kad Bendrovėje pakankamai aktyviai vykdoma korupcijos prevencija.

IŠVADOS IR SIŪLYMAI

Bendrovės tolerancijos korupcijai nustatymo tyrimas (anoniminė apklausa) atliktas 2023 m. gruodžio 1-15 d. Klausimai pateikti prevenciniais tikslais, siekiant nustatyti galimas rizikas ateityje ir įvertinti esamą situaciją. Anoniminėje apklausoje dalyvavo 30 proc. Bendrovės darbuotojų. Taigi, darbuotojų aktyvumas yra žemas.

30 proc. anoniminėje apklausoje dalyvavusių respondentų korupcijos suvokimo ir netoleravimo indeksas yra gana **aukštas**. 100 proc. respondentų žino, kas yra korupcija, 68,2 proc. praneštų pastebėję korupcijos atvejus darbe, 77,3 proc. apklaustųjų informuotų aukštesnio lygmens vadovą, jei sprendimai ar pavedimas prieštarautų teisės aktams. Taigi, respondentai turi pakankamai žinių apie korupciją ir geba nustatyti korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus ir korupcijos apraiškas savo veikloje.

Darbuotojų žinios apie korupciją yra pakankamos, darbuotojai geba ją atpažinti, tačiau išlieka rizika susidurti su korupcijos apraiškomis. Tik nedidelis procentas darbuotojų (4,5 proc.), iš visų apklaustųjų, yra patys davę kyši. Tai reiškia, kad darbuotojai yra sąmoningesni ir patys sąmoningai nedalyvauja korupcinėje veikloje.

Didžioji dauguma darbuotojų (81,8 proc.) žino, koku būdu Bendrovės viduje galima pranešti apie pažeidimus.

Tyrimo metu nustatyta, kad Bendrovėje galimai egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė, bet ji yra minimali. 13,6 proc. respondentų nurodė, kad jiems buvo siūloma atsidėkoti už jų vykdomas funkcijas, 18,2 proc. respondentų mano, kad bendrovėje veiklos procesai yra organizuojami neskaidriai.

Korupcijos pasireiškimo rizika išlieka visada. Visiškai panaikinti korupcijos rizikos neįmanoma, nėra universalių priemonių, kurios padėtų visiškai išvengti rizikų, kadangi korupcija yra daugialypis socialinis, kultūrinis, ekonominis, politinis reiškinys, kurį galima tik sumažinti ar laiku aptikti ir užkardyti pažeidimus. Korupcijos rizikos nepasireiškia „pagal grafiką“, suplanuotai, jų pasireiškimo tikimybės negalima tiksliai prognozuoti, todėl ypatingai svarbus tinkamas vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų funkcionavimas ir pasitikėjimas jais.

Pažymėtina, kad remiantis tyrimo metu gautais rezultatais, būtina su darbuotojais komunikuoti apie vidinių informacijos apie pažeidimus teikimo kanalų saugumą ir patikimumą, pranešusių asmenų apsaugos ir skatinimo jiems priemonės, jų teises.

Atsižvelgiant į aplinkybes, **s i ū l o m a:**

1. Organizuoti daugiau mokymų korupcijos prevencijos temomis, kuriuose būtų kuo daugiau praktinių pavyzdžių (užduočių), padedančių atpažinti korupcijos apraiškas.
2. Šviesti Bendrovės darbuotojus apie nusišalinimo atvejus, aiškinant, kokia nusišalinimo tvarka, parengti metodinio pobūdžio rekomendacijas, organizuoti mokymus nurodyta tema.
3. Šviesti Bendrovės darbuotojus dovanų politikos tema (pvz. kas yra dovana ir pan.), parengti metodinio pobūdžio rekomendacijas, organizuoti mokymus nurodyta tema.
4. Būtina ugdyti darbuotojų pasitikėjimą Bendrovėje už korupcijos prevenciją atsakingais asmenimis, didinti vidinę komunikaciją ir dažniau viešinti informaciją apie Bendrovėje vykdomas korupcijai atsparios aplinkos kūrimo priemones, akcentuoti pranešėjų apsaugą, konfidencialumo užtikrinimą.
5. Vadovybei nuolat raginti visus darbuotojus dalyvauti minimuose mokymuose, gilintis į teikiamą informaciją bei netoleruoti korupcijos apraiškų.

Antikorupcijos komisijos pirmininkas,
Gamybinės ir techninės tarnybos vadovas

Komisijos narė,
Juridinės tarnybos vadovė

Saulius Šlyžius

Laima Paulauskienė